

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Затверджено
наказом ректора ВНУ імені Лесі Українки
№ 362-з від 03.12. 2020 р.

ПЛАН І ПРОГРАМА
НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ВОЛИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

План і програма навчання працівників Волинського національного університету з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності розроблені з урахуванням законів України про охорону праці, пожежну безпеку, охорону здоров'я, дорожній рух, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, використання ядерної енергії, радіаційний захист, цивільний захист; «Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці», затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року № 15 (із змінами); «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 18.04.2006 року № 304 (із змінами); наказу Міністерства освіти і науки України № 1193 від 25. 12. 2009 року «Про планове навчання і перевірку знань працівників установ, закладів, організацій і підприємств освіти і науки з питань безпеки життєдіяльності» та відповідних нормативно-правових документів з метою підвищення рівня знань працівників університету з питань охорони праці і безпеки життєдіяльності та недопущення аварій, пожеж, нещасних випадків і професійних захворювань серед учасників навчально-виховного процесу.

Програма з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності розрахована на навчання керівних кадрів університету (36 годин). Форма навчання може бути з відривом від трудової діяльності та очно-заочна. При навчанні за очно-заочною формою зміст курсу вивчається самостійно, з окремих тем курсу читаються установчі лекції, проводяться консультації відділом охорони праці університету.

Незалежно від форм навчання перевірку знань працівників із охорони праці та безпеки життєдіяльності проводить Постійно діюча комісія з перевірки знань із охорони праці та безпеки життєдіяльності Волинського національного університету імені Лесі Українки, яка створюється наказом ректора університету. До складу комісії входять особи, які пройшли навчання та перевірку знань у Волинському обласному навчально-курсному комбінаті, яку очолює проректор з навчальної роботи та рекрутації університету.

У посадових осіб перевіряються знання нормативно-правових актів із охорони праці та безпеки життєдіяльності, виконання яких входить до їх службових обов'язків.

Кількість навчальних годин, відведених на вивчення окремих тем курсу, послідовність їх вивчення може змінюватися залежно від особливостей та обставин, не зменшуючи кількості годин, відведених на вивчення всього курсу.

Додаток 2

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН КУРСУ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Законодавство про працю	2
2.	Законодавство про охорону праці	4
3.	Пожежна безпека	3
4.	Радіаційна безпека	2
5.	Безпека дорожнього руху	2
6.	Електробезпека	2
7.	Вибухонебезпека	2
8.	Безпека поведження на воді	2
9.	Поводження при надзвичайних ситуаціях	3
10.	Цивільний захист	4
11.	Профілактика побутового травматизму	2
12.	Психологія безпеки життєдіяльності	2
13.	Охорона навколишнього середовища	2
14.	Надання долікарської допомоги при нещасних випадках	4
	Усього	36

ПРОГРАМА КУРСУ «ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Тема 1. Законодавство про працю

Кодекс законів про працю України і охорона праці.

Закон України «Про колективні договори і угоди». Трудовий договір, розробка, укладання та виконання колективного договору (угоди). Трудовий договір і охорона праці. Права працівників на пільги й компенсації за важкі та шкідливі умови праці.

Правила внутрішнього розпорядку.

Праця жінок та неповнолітніх, права молоді, неповнолітніх у трудових відносинах.

Індивідуальні трудові спори. Порядок і терміни розгляду трудових спорів.

Відповідальність за порушення законодавства про працю.

Тема 2. Законодавство про охорону праці

Поняття безпеки життєдіяльності. Соціально-економічне значення безпеки життєдіяльності. Основні законодавчі акти з безпеки життєдіяльності: Конституція України, Закони України «Про охорону праці», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про

дорожній рух», «Правила Пожежної безпеки в Україні», «Кодекс Цивільного захисту України», «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Основні положення цих Законів, їх взаємозв'язок із забезпеченням здорових і безпечних умов навчання та праці. Соціальне страхування.

Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.

Державне управління охороною праці. Органи державного управління охороною праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Нормативно-правові акти з охорони праці.

Відділ (служба) охорони праці, основні завдання і функціональні обов'язки. Навчання і перевірка знань учасників навчально-виховного процесу. Положення про навчання і перевірку знань працівників. Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти. Відділ (служба) охорони праці: положення про відділ (службу), основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Основні вимоги Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві та Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в закладах освіти.

Порядок повідомлення Міністерству освіти і науки України про нещасні випадки, що сталися під час навчально-виховного процесу.

Штрафні санкції за порушення нормативно-правових актів з охорони праці. Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за додержанням законодавства про охорону праці.

Тема 3. Пожежна безпека

«Правила Пожежної безпеки в Україні». Основні документи, що регламентують роботу щодо забезпечення пожежної безпеки навчального закладу, установи, підприємства, організації освіти і науки, Положення про пожежну безпеку для закладів, установ і організацій системи освіти України.

Пожежна служба: положення про службу, основні завдання, функціональні обов'язки та права.

Основні причини пожеж. Обов'язки керівника та інших посадових осіб щодо забезпечення пожежної безпеки навчального закладу, установи, підприємства, організації освіти і науки. Утримання їх території, джерела протипожежного водопостачання, протипожежний режим. Основні вимоги пожежної безпеки в будівлях і навчальних приміщеннях при експлуатації електрообладнання, опалювальних приладів, систем вентиляції, при проведенні електрогазозварювальних, паяльних та інших робіт із вогнем, під час фарбування.

Основні вимоги до утримання шляхів евакуації, автоматичних систем пожежогасіння і автоматичної пожежної сигналізації.

Призначення та місцезнаходження засобів пожежогасіння, протипожежного обладнання та інвентарю. Правила їх використання. Порядок повідомлення про пожежу в пожежну охорону, газорятувальні та інші аварійні служби. Розслідування та облік пожеж, розроблення заходів щодо запобігання пожеж та загибелі людей на них. Порядок повідомлення Міністерству освіти і науки України про пожежу в навчальному закладі, установі, підприємстві, організації освіти і науки.

Тема 4. Радіаційна безпека

Радіонукліди та їх характеристики. Іонізуючі випромінювання (рентгенівське). Джерела опромінювання людини. Радіаційний фон. Радіаційно-небезпечні об'єкти в

Україні. Принципи і норми радіаційної безпеки. Протирадіаційний захист населення. Індивідуальні і колективні засоби захисту. Правила поведінки людей на забруднених територіях. Профілактика радіаційних уражень. Запобігання накопиченню радіонуклідів в організмі. Служби радіаційної безпеки.

Тема 5. Безпека дорожнього руху

Закон України «Про дорожній рух». Правила дорожнього руху, їх значення у забезпеченні порядку і безпеки дорожнього руху.

Знаки дорожні та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, класифікація. Розмітка дорожня та її характеристика. Засоби регулювання дорожнього руху. Умови перевезення людей. Вимоги до водіїв і транспортних засобів. Перевезення дітей. Небезпечні наслідки невиконання Правил перевезення дітей. Порядок повідомлення Міністерству освіти і науки України про дорожньо-транспортні пригоди.

Тема 6. Електробезпека

Електротравматизм. Основні причини та шляхи зниження його рівня. Небезпечні величини електроструму. Залежність дії електроструму на людину від тривалості дії, умов, середовища, метеорологічних факторів, фізичного стану людини.

Заземлення та занулення електроустановок, їх захисна дія. Допустимі величини опору.

Заходи безпеки під час роботи з електроінструментами, понижуючими трансформаторами, переносними світильниками тощо. Порядок виконання робіт у діючих електроустановках: наряд-допуск до роботи, інструктаж групи електробезпеки.

Тема 7. Вибухонебезпека

Стан та динаміка аварійності у світовій індустрії. Аналіз характерних значних промислових аварій, пов'язаних з викидами, вибухами та пожежами хімічних речовин.

Теоретичні основи механізму горіння та вибуху. Особливості горіння та вибуху в апаратурі, виробничому приміщенні, неорганізованих газових викидів у незамкнутому просторі. Механізм горіння аерозолів.

Параметри і властивості, що характеризують вибухонебезпечність середовища.

Загальні закономірності залежності масштабів руйнування і тяжкості наслідків аварій. Фактори, що характеризують небезпеку вибуху.

Вибір засобів контролю управління і протиаварійного захисту. Ліквідація аварій. Небезпека петард тощо.

Тема 8. Безпека поведіння на воді

Нормативна база безпечного поведіння на воді. Правила безпеки поведіння на воді: перевірка стану місця плавання, особливостей дна, оцінка несприятливих метеорологічних умов.

Правила дотримання гігієни та заходи щодо попередження простудних захворювань. Перегрів. Переохолодження. Прийоми рятування потерпілих на воді. Надання першої долікарської допомоги.

Тема 9. Поводження при надзвичайних ситуаціях

Характеристика надзвичайних ситуацій. Землетруси. Урагани. Пожежі.

Наслідки аварій і катастроф на АЕС. Наслідки аварій і катастроф на підприємствах, які використовують сильнодіючі отруйні речовини. Зсуви ґрунту, селеві потоки. Снігові лавини. Катастрофічне затоплення як наслідок паводків, руйнування гребель водосховищ. Організація безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях. Порядок повідомлення Міністерству освіти і науки, молоді та спорту України про надзвичайні ситуації.

Тема 10. Цивільний захист

Прогнозування можливих надзвичайних ситуацій. Планування дій об'єкта в умовах надзвичайних ситуацій (організація спостереження і розвідки, зв'язок і оповіщення, захист людей індивідуальними, колективними засобами та евакуація, інженерна розвідка і розгородження, пожежогасіння, рятувальні роботи, надання невідкладної медичної допомоги, евакуація і охорона матеріальних цінностей, охорона громадського порядку, матеріальне і транспортне забезпечення). Підготовка керівного складу до дій у надзвичайних ситуаціях. Формування і підготовка створення необхідних об'єктів, невоснізованих формувань. Підготовка всіх людей до дій у надзвичайних ситуаціях. Підготовка матеріальних та інженерно-технічних засобів до надзвичайних ситуацій.

Тема 11. Профілактика побутового травматизму

Нещасні випадки невиробничого характеру (побутові травми, механічні ушкодження від контакту з тваринами). Запобігання побутовому травматизму в житлових та підсобних приміщеннях, на комунально-побутових та торговельних об'єктах, що обслуговують населення, присадибних ділянках, у місцях відпочинку та масового перебування людей. Порядок розслідування нещасних випадків невиробничого характеру, у побуті.

Тема 12. Психологія безпеки життєдіяльності

Фізіологічна та психологічна основа навчального та трудового процесу. Пристосування людини до навколишніх умов навчання і праці (промислова етика, ритм і темпи роботи, гімнастика, кімнати психологічного розвантаження) та їх вплив на безпеку праці. Зв'язок «людина – машина», ергономічні вимоги.

Методи пропаганди та агітації з безпеки життєдіяльності. Посадові інструкції, встановлення обов'язків, прав і відповідальності за створення безпечних умов навчання та праці.

Світлова та звукова сигналізація. Запобіжні написи, сигнальні пофарбування. Знаки безпеки. Засоби колективного захисту. План ліквідацій аварій. План евакуації з приміщень у випадку аварії.

Тема 13. Охорона навколишнього середовища

Законодавчі акти з раціонального природокористування. Відповідальність керівників за порушення в галузі раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища. Ресурсоощадливі технології, екологічна експертиза. Забруднення атмосфери, води, земель та прогноз забруднення, науково-технічні проблеми природокористування, провідні екологічно допустимі технології. Очисні споруди. Безвідходні технології. Методи рекультиваційних робіт. Озеленення промислової зони.

Тема 14. Надання долікарської допомоги при нещасних випадках

Долікарська допомога, її правильність, доцільність, швидкість, рішучість. Черговість надання долікарської допомоги.

Медицина аптечка, її склад, правила використання медикаментів. Долікарська допомога при кровотечі. Зупинка кровотечі.

Прийоми реанімації. Підготовка потерпілого до реанімації. Непрямий (закритий) масаж серця.

Види електротравм. Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму. Правила надання першої допомоги потерпілим від ураження електричним струмом.

Перша допомога при ударах, вивихах та розтягненні м'язів, пораненнях, переломах, ушкодженні хребта та кісток таза, утопленні.

Опіки, їх класифікація. Перша допомога при хімічних та термічних опіках, при опіку очей, тепловому та сонячному ударі, при обмороженні та замерзанні, непритомності, травматичному шоці, отруєнні, Правила транспортування потерпілих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України.
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Про охорону праці».
4. «Правила Пожежної безпеки в Україні».
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та посесійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
8. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
9. «Кодекс Цивільного захисту України».
10. Закон України «Про колективні договори і угоди».
11. Основи законодавства України про охорону здоров'я.
12. Збірник «Міжнародне законодавство про охорону праці (конвенції та рекомендації МОП)»; у 3 т. — К. Основа, 1977.
13. Збірник «Законодавство України про охорону праці», у 4-х т. — К. Основа, 1977.
14. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи), у 3-х томах. — К.: Основа, 1997.
15. Правила дорожнього руху, Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.01 № 1306.
16. Правила охорони праці на автомобільному транспорті. — К. Основа, 1997.
17. Правила захисту від статичної електрики. — К. Основа, 1997.
18. Каталог основних засобів забезпечення пожежної безпеки. — К.: Основа, 1997.
19. Методичний посібник з питань експлуатації та застосування вогнегасників. — К.: Основа, 1997.
20. Обладнання та експлуатація котелень (запитання й відповіді). — К.: Основа, 1997.
21. Правила безпеки під час експлуатації електроустановок споживачів. — К. Основа, 1997.
22. Збірник «Сертифікація в Україні (нормативні акти та інші документи)», в 2-х т. — К. Основа, 1997.
23. Положення про розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.
24. Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти.
25. Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах.
26. Положення про порядок трудового і професійного навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним із шкідливими та важкими умовами праці, а також з роботами

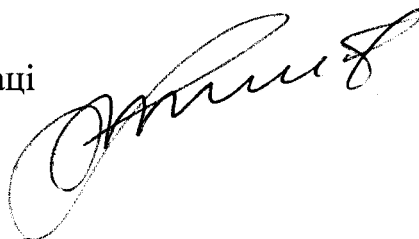
підвищеної небезпеки.

27. Граничні норми підймання і переміщення важких речей неповнолітніми.
28. Граничні норми підймання і переміщення важких речей жінками
29. Перелік робіт з підвищеною небезпекою.
30. Типове положення про службу охорони праці.
31. Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства.
32. Типове положення про роботу уповноважених трудових колективів із питань охорони праці.
33. Типове положення про навчання з питань охорони праці.
34. Правила устрою злектроустановок.
35. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.
36. Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей.
37. Правила будови та безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів.
38. Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском.
39. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці.
40. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків не виробничого характеру.
41. ДСанПіН 5.5.2.008-01 «Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу».
42. Винокурова Л.Е Основи охорони праці. — К: Вікторія, 2001. — 191 с.
43. Денисенко Г. Ф. Охрана труда. — М: Высшая школа, 1985. — 319 с.
44. Єлисєєв А. Г. Охрана праці. — К: 1995.
45. Балюк Г. Правові аспекти забезпечення ядерної та радіаційної (радіоекологічної) безпеки в Україні. — К: 13МН, 1997.
46. Оржиховська В. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок. — К: ІСДО, 1995.
47. Васильчук М. В. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності. — К: Фенікс, 2000.
48. Збірник нормативних документів з безпеки життєдіяльності. — К: Основа, 2004. — 880 с.
49. Правила техніки безпеки та поведінки на воді при навчанні дітей плавання.
50. Попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків.
51. Основи безпеки життєдіяльності. Програма для загально освітніх навчальних закладів.
52. Безпека життєдіяльності. Програма для вищих навчальних закладів.
53. Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу у Волинському національному університеті імені Лесі Українки — Луцьк, 2010 р. — 23 с.

Ухвалено

Ректоратом Східноєвропейського
національного університету
імені Лесі Українки
« 22 » вересня 2020 р.

Начальник відділу охорони праці

Микола НЕГОДЮК